

SotePeda 24/7 -hanke

<http://sotepeda247.fi/>

#sotepeda247

Opetus- ja
kulttuuriministeriö

SotePeda 24/7 2018-2020

Yhteistyössä 24 suomalaista korkeakoulua ja laaja sote-alan yhteistyöverkosto

Tuotetaan ja aikaansaadaan korkeakoulujen opettajille ja opiskelijoille sosiaali- ja terveydenhuollon sähköisten palvelujen käyttöön ja kehittämiseen:

- osaamisen määrittelyjä
- pedagogisia ratkaisuja
- osaamismerkkijärjestelmä
- 24/7 oppimisympäristöjä
- opintokokonaisuuksia
- digitaalisia oppimispolkuja

Mahdollistetaan ammatissa jo toimivalle sote-henkilöstölle ja -organisaatioille:

- ammatillinen kehittyminen
- täydennyskoulutus
- kehittämissyhteisöjen muodostuminen

Lisätietoja

sotepeda247.fi

[#sotepeda247](https://twitter.com/sotepeda247) [@sotepeda247](mailto:sotepeda247)

Koordinaattori Laurea-ammattikorkeakoulu

Projektipäällikkö, lehtori Outi Ahonen

outi.ahonen@laurea.fi

p. 040 077 2053

Rahoittajana

Opetus- ja
kulttuuriministeriö

Diak

Tulevaisuuden työ ja eettinen osaaminen (TP6)

Tulevaisuuden työ monitoimijaisissa ja digitalisoituvissa toimintaympäristöissä

Mitä on eettinen osaaminen nyt ja tulevaisuudessa?

”Etiikka kuvaa ja perustelee hyviä ja oikeita tapoja elää ja toimia maailmassa jonka ihminen jakaa muiden kanssa. Etiikka koostuu arvoista, ihanteista ja periaatteista.”

(Etene-julkaisuja I. Terveystieteiden yhteinen arvopohja, yhteiset tavoitteet ja periaatteet, www.etene.org)

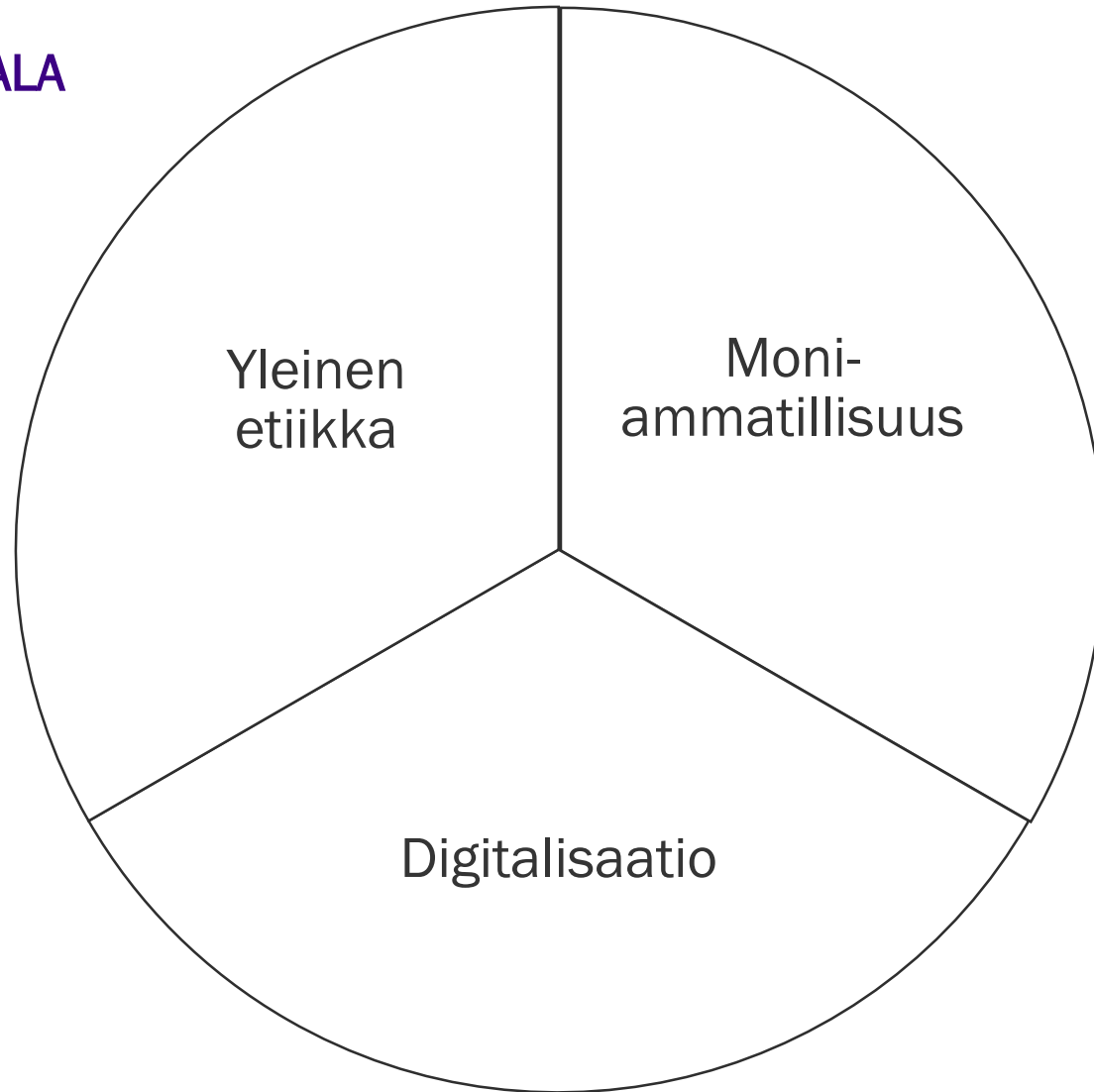
”Yleisen etiikan laajalti hyväksytyt periaatteet ovat: haitan välttäminen, oikeudenmukaisuus ja tasa-arvo, arvokkuus, hyödyn tuottaminen, itsemääräämisoikeus ja toteuttavuus”

(Hamman, W. S., Zaiane, O. R., Dick Sobsey, D., Towards a Definition of Health Informatics Ethics IHI'10, November 2010, Arlington, Virginia, USA, 2010)

EETTINEN TOIMINTAMALLI

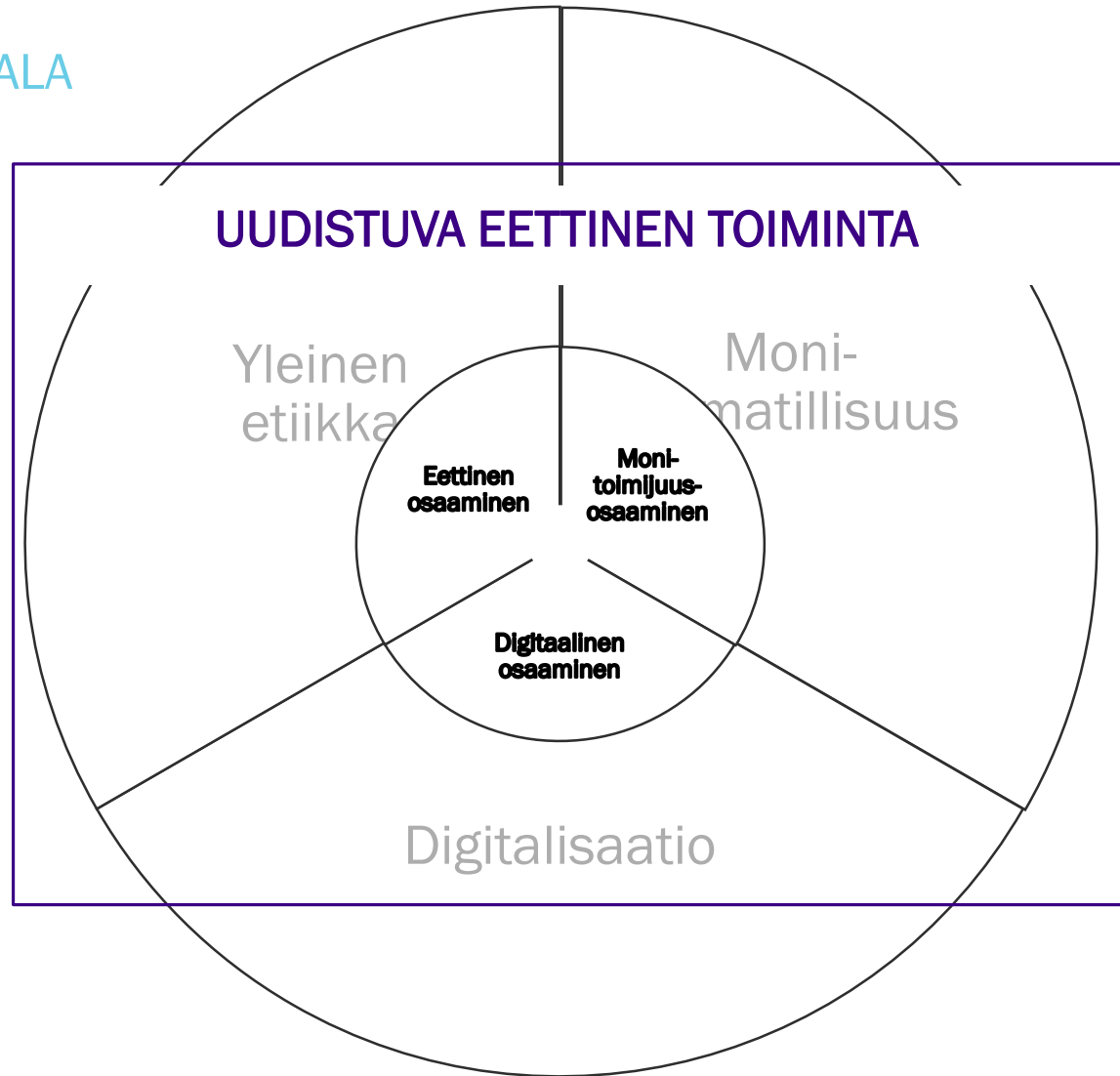
Käsitteellinen näkökulma

UUDISTUVA SOTE-ALA

Tämä teos on lisensoitu [Creative Commons Nimeä-EiKaupallinen-EiMuutoksia 4.0 Kansainvälinen -lisenssillä](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/).

UUDISTUVA SOTE-ALA

EETTINEN TOIMINTAMALLI

Rajojen ylittämisen näkökulma

Rajojen ylittäminen (boundary crossing)

- » Rajat (boundaries) ovat sosiokulttuurista eroista johtuvia epäjatkuvuuksia toiminnassa ja vuorovaikutuksessa
- » Rajojen ylittäminen luo oppimisen potentiaalin – mahdollistaa uusien näkökantojen muodostumisen ja käytäntöjen kehittämisen

(Akkerman & Bakker 2011; Akkerman & Bruining 2016; Burnard & Swann 2010; Edwards, Lunt & Stamou 2010; Pärnä 2012; Wenger 1998)

Aika

Identifikaatio

esim. toiseuttaminen = osapuolet määrittelevät erojaan ja sitä kautta toisiaan täydentäviä ominaisuuksiaan

Koordinaatio

esim. kommunikatiivisuus ja kasvava rajojen läpäisy - etsitään yhteisiä toimintamalleja, yhteistä kieltä

Reflektio

esim. näkökantojen ottamista (perspective taking); aikaisempia laajemmat näkökulmat ja identiteetin uudelleen rakentuminen

Transformaatio

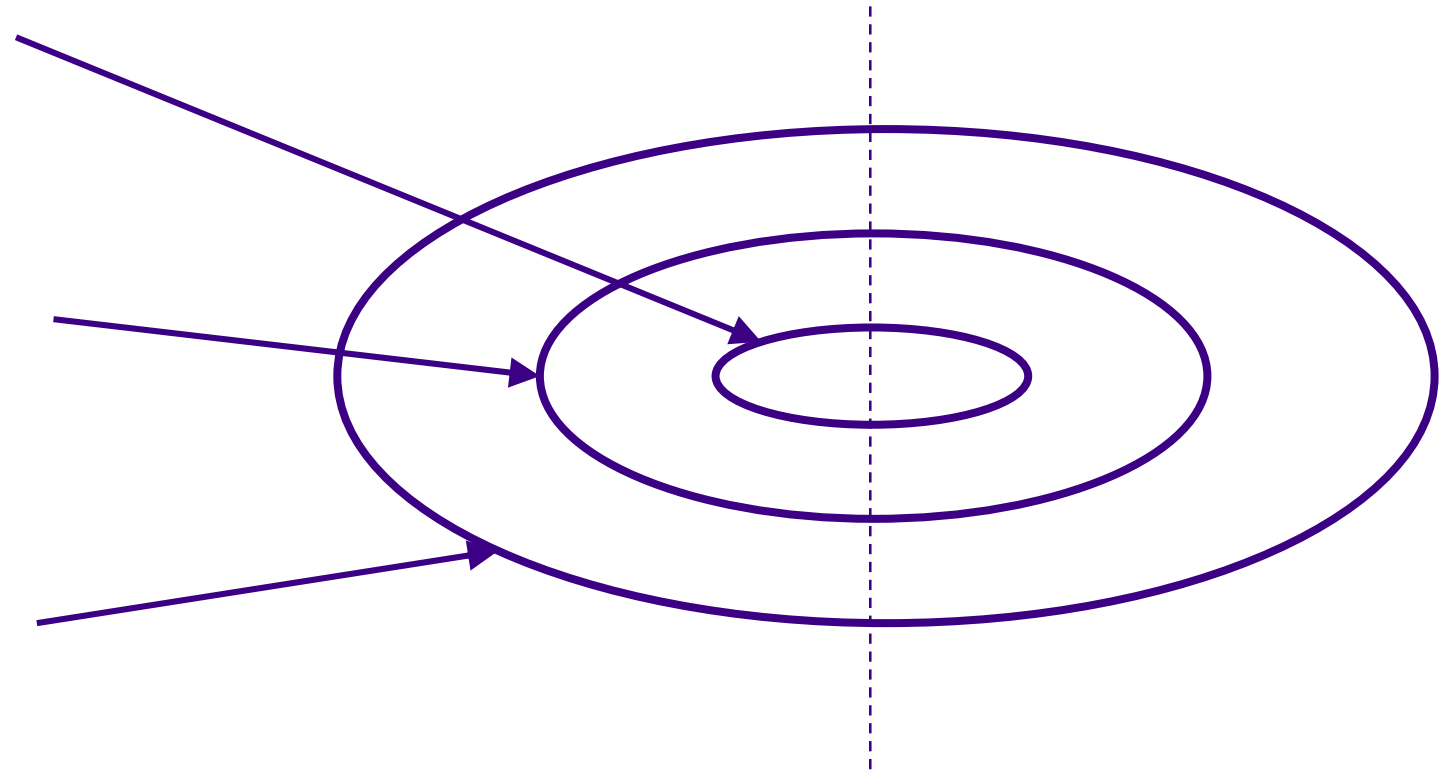
esim. jatkuva rajalla työskentely, toiminnan osittainen vakiintuminen

RAJOJA ERI TASOILLA

INTRAPERSONAALINEN

INTERPERSONAALINEN

INSTITUTIONAALINEN

(Akkerman & Bruining 2016)

Rajojen ylittäminen ja eettinen toiminta

	IDENTIFIKAATIO Eettinen herkkyys	KOORDINAATIO Moraalis-eettinen ongelmanratkaisu	REFLEKTIO Eettinen motivaatio	TRANSFORMAATIO Eettinen toimeenpanotaito
Oma näkökulma (intrapersonaalinen taso)				
Toisen näkökulma (interpersonaalinen taso)				
Ulkopuolisen tarkkailijan näkökulma (institutionaalinen taso)				

ETIIKAN PERUSTEITA

Diakin eettinen foorumi

5.12.2018

Mikko Malkavaara

Diak

Keskeisin inhimillinen hyvä: elämä

- » **Elämä on keskeisin inhimillinen hyvä, jonka varassa muut hyvät toteutuvat. Sen takia elämän suojeleminen on ensisijaista.**
- » **Kukaan meistä ei pysty elämään täysipainoisesti ilman kokemusta turvasta.**
- » **Julkista valtaa tarvitaan suojaamaan etenkin niiden elämää ja ruumiillista koskemattomuutta, jotka eivät voi itse puolustaa oikeuksiaan.**

Hyvä, paha, arvot, normit, oikeudet ja velvollisuudet

- » Etiikka käsittelee hyvää ja paha, arvoja ja normeja, oikeuksia ja velvollisuuksia.
- » Kun arvot ja normit ajautuvat keskinäiseen ristiriitaan, syntyy eettinen ongelma.

Etiikka tutkii moraalia

- » **Etiikka on myös moraalin tutkimista.**
- » **Sellaisena se tutkii moraalifilosofian kysymyksiä, moraalisten arvostelmien ja teorioiden luonnetta ja pätevyyttä sekä eettisten käsitteiden alkuperää ja merkitystä.**
- » **Se myös kuvaa ja selittää moraalisia näkemyksiä, toisaalta se perustelee, miten tulee toimia.**

Hyve-etiikka

- » Klassinen etiikka oli suurelta osalta hyve-etiikkaa, joka pyrki määrittelemään hyveitä ja paheita.
- » Antiikin Kreikan neljä hyvettä olivat viisaus, rohkeus, oikeudenmukaisuus ja kohtuullisuus.
- » Sokrateen mukaan hyve on tietoa eli pahat teot johtuivat tiedon puutteesta.
- » Hyve-etiikka korostaa eettisen motivaation merkitystä.
- » Hyveeseen eli hyvään on mahdollista kasvattaa ja hyveitä voi harjoitella ja oppia.
- » Kristillinen etiikka pohjautuu usein hyve-etiikkaan.

Velvollisuusetiikka ja Immanuel Kantin kategorinen imperatiivi

- » Valistusaikana länsimaisessa moraalifilosofiassa yleistyivät velvollisuusetiikka ja utilitarismi.
- » Nimensä mukaisesti velvollisuusetiikassa ajatellaan, että on oikein toimia velvollisuuden tai oikeuden tai vastaavan periaatteen mukaan.
- » Saksalainen valistusfilosofi Immanuel Kant opetti 1700-luvulla kategorista imperatiivia, jonka mukaan jokaisen teon tulisi perustua ehdottomaan käskyyn ja yleispätevään moraalilakiin.
- » Sama moraalinen laki koskee poikkeuksetta kaikkia.
- » Ketään ihmistä ei saa käyttää välineenä, ellei hän ole samalla päämäärä.

Positiivinen ja negatiivinen velvollisuus

- » Positiivinen velvollisuus on toimimista normien edellyttämällä tavalla toisten hyväksi.
- » Negatiivinen velvollisuus on kielto olla loukkaamatta muiden oikeuksia.

John Rawlsin oikeudenmukaisuus- teoria: vapausperiaate ja eroperiaate

- » Nykyajan filosofeista amerikkalaisen John Rawlsin oikeudenmukaisuusteorian vapausperiaate ja eroperiaate ovat velvollisuuseettisiä.
- » Vapausperiaatteen mukaan kaikille pitää taata mahdollisimman laajat vapaudet niin, etteivät ne rajoita toisten ihmisten samanlaisia vapauksia.
- » Eroperiaatteen mukaan on oikein kohdella ihmisiä eri tavoin vain silloin, kun se tuottaa huonoimpaan asemaan jäävien kannalta parhaan tuloksen ja kun kaikki voivat tavoitella parempaa asemaa.

Velvollisuusetiikan eroavaisuudet hyve- etiikkaan ja seurausetiikkaan nähdessä

- » Velvollisuusetiikka poikkeaa hyveetiikasta, jonka mukaan hyveet ratkaisevat, eivät tulokset tai teot.
- » Velvollisuusetiikan mukaan pitää tehdä oikein, vaikka tulos ei olisikaan hyvä.
- » Sellaisena se poikkeaa seurausetiikasta, jonka mukaan pitää päästä mahdollisimman hyvään lopputulokseen.

Seurausetiikka: utilitarismi, eudaimonismi, hedonismi

- » Seurausetiikan mukaan teon moraalinen arvo määräytyy sen ennakoitavien, ennakoitujen, aiottujen tai tosiasiallisten seurausten mukaan.
- » Utilitarismi eli hyötyetiikka on yksi seurausetiikan muoto.
- » Sen mukaan tekoja pitää arvioida niiden hyödyn perusteella.
- » Hyötyä voivat olla hyvinvointi, mielihyvä tai onnellisuus.
- » Jos onnellisuus maksimoidaan ja se asetetaan päämääräksi, puhutaan eudaimonismista eli onnellisuusetiikasta.
- » Jos taas vastaavasti ylin arvo on nautinto, puhutaan hedonismista.

Merkityksellisyys

- » Usein korostetaan teon eettisenä ja oikeana päämääränä sen merkityksellisyyttä.
- » Useimmiten sillä tarkoitetaan tuloksekasta toimintaa yhteisön tai toisten hyväksi.
- » Tällöin on mahdollista, että perustelut muodostuvat yhtä aikaa hyveistä, velvollisuudesta ja teon seurauksista eli hyödystä.
- » Lähtökohtana ainakin on, että toimitaan oikein.

Ihmisen järkeily tähtää yleensä aina ensisijaisesti siihen, kuinka me voimme oikeuttaa oman valintamme tai kantamme muiden silmissä

- » Ihmiset ovat tyypillisesti huonoja arvioimaan omia perusteitaan, mutta hyviä arvioimaan muiden perusteita.
- » Siksi yhteisöllinen järkeily on tärkeää. Ilman sitä jokainen jää omien vinoumiensa vangiksi ja päätyy toimimaan epärationaalisesti.
- » Nämä periaatteet ovat kuitenkin hyödyllisiä silloin, kun ihmiset ovat yhtä mieltä tavoiteltavasta päämäärästä.
- » Niiden teho heikkenee huomattavasti silloin, jos erimielisyys päämäärästä kasvaa liian suureksi. Tässä tilanteessa on hyvin luonnollista pitää toista joko hulluna, typeränä tai jopa pahana.

Kansalaishyveet ja toisen kunnioitus

Kansalaishyveet pitävät järjen sosiaaliset rattaat hyvin voideltuina. Tällaisia hyveellisiä periaatteita ovat esimerkiksi seuraavat:

- Kohtele toisia kohteliaasti ja kunnioittavasti.
- Edistä aitoa dialogia kuuntelemalla ja esittämällä kysymyksiä.
- Ole avoin vaihtoehtoisille näkemyksille.
- Ole kärsivällinen, äläkä loukkaa tai loukkaannu tarpeettomasti.
- Pyri tarkkuuteen ja herkkyyteen yksityiskohtien suhteen.
- Älä esitä muita parempaa.

Eettinen foorumi vuonna 2019

Seuraava foorumi tammikuu 2019, pvm?

Muoto?